

TADEUSZ P. LENART

Recenzja książki „Znaczenie pośrednictwa ubezpieczeniowego w strukturze ubezpieczeń gospodarczych” – Jarosław W. Przybytniowski

Wiś Jutra, Warszawa 2010, ss. 196

Książka pt. „Znaczenie pośrednictwa ubezpieczeniowego w strukturze ubezpieczeń gospodarczych” Jarosława W. Przybytniowskiego wydana przez Wiś Jutra w roku 2010 roku stanowi jedną z nielicznych publikacji poświęconych problematyce najnowszych trendów w pośrednictwie ubezpieczeniowym.

W pracy autor zastosował opis koncepcji funkcjonowania pośrednictwa ubezpieczeniowego odbiegający od większości polskich opracowań literaturowych. Podkreśla w nim subiektywny charakter działalności pośrednictwa, będący konsekwencją przeświadczenia o uwikłaniu działalności pośrednictwa ubezpieczeniowego w świat wartości, często różniących się, co do rodzaju, funkcji, zadań jak i hierarchii u poszczególnych podmiotów rynku ubezpieczeniowego. Przyjęta przez autora koncepcja funkcjonowania agenta i brokera ubezpieczeniowego pozwoliła na uporządkowanie problematyki pośrednictwa ubezpieczeniowego, przewyższając w ten sposób nieład definicyjny panujący zarówno w praktyce, jak i dorobku naukowym¹.

Tematyka opracowania określona w jego tytule jest istotna poznawczo.

Struktura opracowania

Książka składa się z wstępu, pięciu rozdziałów, podsumowania, załączników, bibliografii, spisu tabel, wykresów, schematów i podsumowania w języku angielskim (196 stron). Autor we wstępie określa zakres merytoryczny (uzasadnienie tematu), cel pracy i hipotezy badawcze oraz metodykę badań i zakres badań.

---

1. J. W. Przybytniowski, *Znaczenie pośrednictwa ubezpieczeniowego w strukturze ubezpieczeń gospodarczych*, Wiś Jutra, 2010 r., str. 8.

Głównym celem rozprawy jest rozpoznanie i analiza znaczenia pośrednictwa ubezpieczeniowego (agenta i brokera) na polskim rynku ubezpieczeń w oparciu o spełniane funkcje oraz poprawę świadomości i przezorności ubezpieczeniowej konsumentów.

Przedmiotem przeprowadzonych badań są zagadnienia:

1. Teoretyczne, tj. uwarunkowania historyczne rozwoju pośrednictwa ubezpieczeniowego
2. Praktyczne, tj. występujące w wybranych organizacjach gospodarczych.

Zakresem przedmiotowym rozprawy nie zostały objęte wszystkie formy pośrednictwa występujące w Polsce. Z badań wyłączone brokerów reasekuracyjnych wykonujących pośrednictwo ubezpieczeniowe jedynie w zakresie reasekuracji, podmioty świadczące morskie usługi agencyjne lub morskie usługi maklerskie, które podlegają odrębnym przepisom prawnym oraz akwizytorów na rzecz Otwartych Funduszy Emerytalnych (OFE). Opracowanie nie zawiera szczegółowej analizy takich kanałów bezpośrednich jak – *direct*, pracownicy ubezpieczyciela oraz kanałów pośrednich – poczta, bank, dealerzy, agencje turystyczne, czy agencje nieruchomości. Jednakże w uzasadnionych przypadkach zakres merytoryczny pracy został poszerzony o analizę innych uczestników rynku ubezpieczeniowego, świadczących pośrednictwo ubezpieczeniowe.

Zakres czasowy rozprawy obejmuje okres pomiędzy 1996–2008. Przyjęcie roku 1996 za początek szeregu czasowego uzasadniony został zmianą przepisów prawnych regulujących pośrednictwo ubezpieczeniowe (nowelizacja ustawy z dnia 28 lipca 1990 r. o działalności ubezpieczeniowej). Autor przyjął jedno odstępstwo od analizowanego przedziału czasowego: jest nim prezentacja historii rozwoju pośrednictwa ubezpieczeniowego. Dane empiryczne przedstawione w rozprawie dotyczą zasadniczo okresu 1996–2008.

Na podstawie przedmiotu badań sformułowano pytanie główne oraz pytania szczegółowe. Podstawowe pytanie badawcze to: **jakie jest znaczenie pośrednictwa ubezpieczeniowego na rynku ubezpieczeń gospodarczych?**

Analizy zostały przeprowadzone przez sutora z wykorzystaniem wiedzy zawartej w literaturze przedmiotu. Wykorzystana literatura (zarówno polska, jak i obcojęzyczna) obejmuje: pozycje zwarte, artykuły w czasopismach branżowych, materiały konferencyjne, akty prawne polskie i UE, opracowania publikowane przez Stowarzyszenie Polskich Brokerów Ubezpieczeniowych i Reasekuracyjnych (SPBUiR), materiały Bureau International des Producteurs d'Assurances & de Reassurances (BIPAR), World Federation of Insurance Intermediaries (WFII), Głównego Urzędu Statystycznego (GUS), Komisji Nadzoru Finansowego ((KNF) wcześniej Komisji Nadzoru Ubezpieczeń i Funduszy Emerytalnych (KNUiFE)), a także artykuły, opracowania oraz materiały źródłowe pozyskane za pośrednictwem Internetu (łącznie 438 pozycji).

Rozdział pierwszy to „Ewolucja pośrednictwa ubezpieczeniowego na tle zmian historycznych, prawnych i społeczno-ekonomicznych”. W rozdziale tym autor analizuje rozwój pośrednictwa ubezpieczeniowego na przestrzeni. Polskie ustawodawstwo działalność pośredników ubezpieczeniowych postrzega transakcyjnie, jako czynności związane z zawieraniem i wykonywaniem umów ubezpieczenia – co może budzić kontrowersje.

Rozdział drugi nosi tytuł „Pośrednictwo ubezpieczeniowe w systemie kanałów świadczenia usług ubezpieczeniowych”. Autor w tej części pracy skupił się na analizie kanałów świadczenia usług ubezpieczeniowych poprzez ich typologię oraz systematykę pośredników ubezpieczeniowych. Ponadto omówił pośrednictwo ubezpieczeniowe w podmiotowym i przedmiotowym ujęciu rynku ubezpieczeń gospodarczych.

Rozdział trzeci i czwarty – „Stan i pozycja pośrednictwa na rynku świadczenia usług ubezpieczeniowych„ oraz „Znaczenie ekonomiczne pośrednictwa ubezpieczeniowego”. W tej części opracowania, autor na podstawie zgromadzonych danych empirycznych wykazał że w Polsce następuje stały rozwój działalności pośredników ubezpieczeniowych, o czym świadczy zarówno wzrost liczebności podmiotów wykonujących czynności pośrednictwa ubezpieczeniowego, wzrost liczby umów ubezpieczenia, jak i składki przypisanej brutto, a także wzrost udziału składki przypisanej brutto z ubezpieczeń gospodarczych w PKB. Ujęcie instytucjonalne rynku obejmujące: stronę popytową, stronę podażową oraz kanały dystrybucji usług ubezpieczeniowych. Umożliwia to wszechstronną analizę pozycji tych podmiotów na rynku oraz ich wzajemnych powiązań.

Ostatni rozdział pracy to „Znaczenie pośrednictwa ubezpieczeniowego przez agenta i brokera ubezpieczeniowego w kontaktach z konsumentami – ocena autorska”. Autor posłużył się wynikami badań ankietowych prowadzonych wśród konsumentów – klientów zakładów ubezpieczeń. Istotną rolę w relacjach z konsumentem odgrywa pośrednik ubezpieczeniowy. Za jego pośrednictwem dochodzi do wyświadczenia usługi ubezpieczeniowej. Jednocześnie z usługą pośrednik dostarcza niezbędnej wiedzy, za pomocą której możliwe jest kształtowanie i rozwijanie świadomości ubezpieczeniowej. Działania o charakterze informacyjno-edukacyjnym, wpływające na rozbudzanie świadomości ubezpieczeniowej potencjalnego konsumenta usługi ubezpieczeniowej stanowią wartość dodaną do działalności pośredników ubezpieczeniowych.

Autor zaprezentował nowe, dotychczas niespotykane ujęcie przezroczności ubezpieczeniowej, rozwijanej w oparciu o świadomość ryzyka lub świadomość kary.

Efektom wykonanych badań i analiz było poznanie rzeczywistej pozycji pośredników ubezpieczeniowych i ich znaczenia, umożliwiające realne porównywanie poszczególnych kanałów świadczenia usług ubezpieczeniowych, z uwzględnieniem rozwijania świadomości ubezpieczeniowej wśród podmiotów rynku usług ubezpieczeniowych.

Uwagi końcowe

Uwzględniając całokształt opracowania należy wskazać, że praca jest spójna logicznie i o dużej zawartości merytorycznej. Jest także poprawna metodologicznie. Dobrze i w sposób wyczerpujący przedstawione zostało miejsce, funkcja i rola w systemie formalnoorganizacyjnym pośredników ubezpieczeniowych brokera i agenta ubezpieczeniowego. Dobry dobór literatury przedmiotu (zwłaszcza polskojęzycznej). Interesująca w pracy jest część badawcza. Wnioski prezentujące wyniki badań są poprawne. Autor zamieścił wiele interesujących tabel i wykresów, które w dobrym stopniu zostały skomentowane i przeanalizowane.

Autor uporządkował i zaprezentował dorobek naukowy poświęcony problematyce pośrednictwa ubezpieczeniowego, systematykę kanałów świadczących usługi ubezpieczeniowe, a także, zgodnie z przyjętym założeniem, badanie znaczenia agenta i brokera ubezpieczeniowego oparł na analizie źródeł literaturowych oraz formalnoprawnych uwarunkowań wynikających z definicji pośrednictwa ubezpieczeniowego w regulacjach krajowych i dyrektywach UE.

Recenzent: Tadeusz P. Lenart.